

Висновки

Аналіз дослідження якості освітнього середовища, яке проводилося в рамках заходів, передбачених програмою спецкурсу «Організація опитувань у закладах загальної середньої освіти з використанням анкет у е-форматі», у Старосамбірському ОЗЗСО I-III ступенів як виховному просторі, показав відсутність суттєвих розбіжностей між цілями виховання, які встановлені освітнім законодавством та рекомендованими МОН України, методичними документами й завданнями шкільних виховних програм, що їх обрав заклад. Однак шкільній спільноті ще слід докласти зусиль до формування таких виховних якостей, як активна громадянська позиція, ініціативність, лідерські здібності, критичне мислення.

Узагальнені показники анкетування дають змогу зробити висновок, що у школі склався достатньо сприятливий простір, у якому гарантується повноцінна безпека життєдіяльності учнів, і є комфортними матеріальні та організаційні умови виховного процесу. Здобувачі освіти почувуються у стінах рідної школи фізично (у приміщенні чисто, тепло, їжа смачна) і психологічно (відсутність булінгу, педагогічна доброзичливість, підтримка дорослих і однолітків) захищеними.

Виховний простір сповнений довіри. Повністю відсутня дискримінація за релігійними, статевими, етнічними ознаками. У закладі дотримуються таких моральних норм: справедливості, толерантності, взаєморозуміння та партнерством між усіма учасниками освітнього процесу. Школярі мають право на особисту думку, уподобання, право на помилку, а також упевненість у тому, що їх не осудять, не покарають, а допоможуть виправити хиби та вирішити шкільні й особисті життєві проблеми.

Анкетування дало можливість вважати освітнє середовище як виховний простір демократичним, де є гарантовано право участі кожного в житті освітньої спільноти, право висловлювати свою думку, ініціювати творчі ідеї. У школі не цькують і не карають за критичні висловлювання, не висміюють «інакомислячих». Учні визнаються повноправними носіями прав та обов'язків (з урахуванням віку) нарівні з педагогами, батьками й беруть активну участь в обговоренні та вирішенні проблем шкільного життя на педрадах, нарадах при директорові, зборах шкільних колективів тощо.

Освітній простір є достатньо патріотичним, орієнтованим на формування ідентичності політичного українця. Спілкування в закладі ведеться виключно українською мовою: про це свідчать відповіді респондентів (100%). Шанобливе ставлення до державних символів,

звитяжців визвольної боротьби за незалежність, духовних провідників нації. Тематика виховних заходів промовисто свідчить про активну громадянську позицію, патріотичний дух учасників освітнього процесу. Учні почуваються господарями рідної землі: беруть участь у різноманітних акціях та проєктах щодо озеленення та благоустрою довкілля, доглядають могили воїнів УПА та новітніх героїв, меморіальні пам'ятки, турботливо ставляться до культури і природи. У навчальному закладі є всі можливості вільно творити власну ідентичність.

Виховне середовище освітнього закладу, як показало дослідження, є частково розвивальним, мотивуючим до навчання. Більшість педагогів використовують активні та інтерактивні методи навчання: практикують роботу в групах, у парах, командою. На уроках та позаурочних заняттях організовують дискусії, пишуть творчі роботи, працюють над проєктами. У школі є інтернет, два комп'ютерні класи. Усі учасники освітнього процесу мають вільний доступ до технічних засобів навчання. Досить активно в закладі працюють мистецькі та інтелектуальні гуртки, студії; проводяться олімпіади, турніри, змагання; спільно, на засадах партнерства педагоги, учні, батьки, громадськість планують й організовують подорожі, екскурсії. Школа достатньо забезпечує розвиток творчого потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу.

Майже відкритим, за результатами анкетування, є освітній простір закладу, у якому є сприятливі умови для навчання дітей з особливими потребами. У школі є три інклюзивні класи, ресурсна кімната. З особливими учнями фахово працюють асистенти учителів спільно з батьками та іншими учасниками освітнього процесу. Добре налагоджене спілкування зі сім'ями внутрішньо переміщених осіб, з органами громадського самоврядування. Дирекція школи майже завжди реагує на ініціативу батьків, громадських активістів, влади. Вона, враховуючи потреби та інтереси учнів, разом з учителями, класними керівниками, соціальним педагогом створює сприятливі та комунікативні умови для виховного процесу.

Є часткові недоопрацювання у створенні безпечного, захищеного освітнього простору:

- Учні нечасто користуються послугами шкільної бібліотеки (особливо старшокласники), здебільшого лише для отримання підручників;
- деякі учні 9-х та 11-х класів вважають, що свою думку і права, визначені у Статуті шкільної учнівської спільноти, потрібно відстоювати (9-ий клас -11 учнів (20.38 %); 11-ий клас – 4 учні (9.9 %));

- батьки щодо порушення права свободи думки їхніх дітей висловилися так: «порушується часто» – 2.04 %; «іноколи» – 4.08 %.
- частина учнів 9-го класу на питання щодо розвитку інтересів у позаурочний час дала відповідь таку: «шкільні гуртки, секції не відвідують, бо мають інші інтереси»;
- деякі учителі - респонденти відчувають тиск з боку батьків(3%);
- в освітньому середовищі має місце недостатній зв'язок школи з владою, лідерами громадськості;
- іноді шкільна спільнота не дотримується правил здорового способу життя: траплялися випадки тютюнопаління, вживання алкоголю (респонденти - батьки (3.06%); респонденти – учні (2.4 %));
- у закладі спостерігається досить поширене списування (респонденти – учителі (12.82%));
- є часті невинуватені пропуски уроків (опитувані учителі - 7.69%; опитувані учні – 5.13%; опитувані батьки - 5.10%);
- серед старшокласників - невеликий відсоток респондентів (5.13%), які заявили про лихослів'я; набагато більше з цього питання негативно висловилися батьки - респонденти (14.28 %)
- трапляється , що учні обманюють педагогів (з відповідей учнів: «рідко» - 51%; « часто» - 2,56%; «іноді» - 15.31%);
- недостатньо прозора система оцінювання та відсутня мотивація оцінки учителями (батьки - респонденти - 20.41%);
- 12.34% батьків висловили думку, що класні керівники не завжди враховують їхні пропозиції ; 3.06% вважає, що їхні х прав як учасників освітнього процесу в закладі недотримано.

Ключове питання 2.

Висновки

На основі дослідження можна зробити висновки, що в навчальному закладі створено виховний простір, у якому майже достатньо захищена людська гідність, рівність, справедливість, повага до прав дітей та інших учасників освітнього середовища.

Згідно з опитуванням, директор закладу, заступники, педагоги, класні керівники виявляють приязнь і повагу до дітей. Вони ввічливі, стримані, допомагають виконувати завдання, дають поради, враховуючи право учня на помилку. Здобувачі знань у такій атмосфері почуваються комфортно, сповнені довіри, впевнені в собі, комунікабельні, відкриті до спілкування, готові розкривати свій інтелектуальний та творчий потенціал.

Найвищі показники відповідей на запитання анкети, що дозволяють визнавати виховний простір моральним, саме серед учителів (%). Більшість учителів вважають свою поведінку морально - етичною. На жаль, не завжди такою є поведінка учнів. Можливо, причина такого дисбалансу - воєнний стан. Є сім'ї, у яких батьки перебувають на фронті або ж за кордоном. Дітьми опікуються бабусі та дідусі, які не можуть на належному рівні виховувати онуків. Допомогу таким сім'ям надають педагоги у співпраці з церквою, батьківським комітетом школи та громадськістю. Вони спільно виховують пошанування таких цінностей, як людяність, милосердя, взаємоповага, щирі партнерські відносини між учасниками освітнього процесу. У школі проводяться акції доброти: «Допоможи ближньому», «Відкриймо обійми друзям зі Сходу», «Подаруй усмішку літній людині», «Все для фронту! Все для Перемоги!»

У навчальному закладі сприятливий мікроклімат. Трапляються поодинокі випадки непорозумінь серед школярів, учнів та вчителів. Для усунення та профілактики таких конфліктів школа звертається по допомогу до превентивної ювінальної служби. На жаль, не всі учні довіряють учителям, класному керівникові, психологу. Частково бракує взаєморозуміння у шкільному колективі.

Подані у цьому звіті результати дослідження призначені:

- Департаменту освіти і науки Львівської області;
- Львівському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Відділу освіти виконавчого комітету Старосамбірської міської ради;
- шкільним спільнотам, які завдяки проведеному дослідженню визначають актуальні проблеми у взаємостосунках різних груп учасників освітнього процесу та внесуть пропозиції до чинної шкільної програми виховання.